DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
5. Sınıf · Türkçe · 6. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Bir Güzel Hediye & Mustafa: Yüzey Anlam, Anahtar Kelimeler, Söz Sanatları (Benzetme ve Kişileştirme) ve Bağlantı İfadeleri

T.O.5.2. Okuyacağı ve dinleyeceği metinlerin başlık ve görsellerinden hareketle içeriğe yönelik tahminde bulunabilme; metnin yüzey anlamını, bölümlerini ve anahtar kelimelerini belirleyebilme · T.O.5.15. Metinlerde anlatımı zenginleştiren söz sanatlarını (benzetme ve kişileştirme), bağlantı ifadelerini, özel adların yazımını ve noktalama kurallarını çözümleyebilme

HATIRLAYALIM

- Okuma veya dinleme öncesinde başlık ve görsellerden tahmin yürütülür; metinde açıkça verilen bilgilere yüzey anlam, konuyu en iyi yansıtan ipucu sözcüklere anahtar kelimeler denir.
- Öyküleyici metinler kişi, yer ve zamanın tanıtıldığı serim (giriş), olayın gelişip merakın arttığı düğüm (gelişme) ve olayın sonuca bağlandığı çözüm (sonuç) bölümlerinden oluşur.
- Zayıf olan varlığın güçlü olana "gibi, kadar, sanki" ile benzetilmesine benzetme (teşbih); insan dışındaki varlıklara insana özgü nitelikler verilmesine kişileştirme (teşhis) denir.
- "ama, fakat, ancak, oysa, çünkü, özellikle, kısacası" bağlantı ifadeleridir; kişi, şehir ve bayram adları büyük harfle başlar, kurum adlarına gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki dil ve anlatım kavramlarını sağ sütundaki açıklamalarıyla eşleştiriniz.

☐ 1. Anahtar kelime	**a)** Öyküleyici metinde olayların geliştiği ve merakın en çok arttığı bölüm
☐ 2. Benzetme (teşbih)	**b)** İnsan dışındaki varlıklara insana ait duygu, düşünce ve davranış verme
☐ 3. Kişileştirme (teşhis)	**c)** Metnin konusunu en iyi yansıtan ve sıkça vurgulanan ipucu sözcük
☐ 4. Düğüm (gelişme) bölümü	**d)** Aralarında ilgi bulunan iki varlıktan zayıfı güçlü olana "gibi, kadar" ile benzetme

2 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun sözcüklerle tamamlayınız.

küçük · jest · büyük · çünkü · yüzey

1. Metinde açıkça yazılan, "Kim, nerede, ne zaman, ne yaptı?" sorularıyla doğrudan bulunan bilgilere _____ anlam denir.
2. Oyununu arkadaşıyla paylaştı _____ gerçek dostluğun paylaşmakla büyüyeceğini biliyordu.
3. Hazırlıksız konuşma yaparken dinleyicilerle göz teması kurmalı, _____ ve mimiklerimizi doğal kullanmalıyız.
4. Rakamla günü ve yılı belirtilen tarih ifadelerinde (19 Mayıs 1919 Pazartesi) ay ve gün kelimelerinin ilk harfi _____ yazılır.

3 KISA CEVAP

Görseldeki "Bir Güzel Hediye" metin kartını okuyunuz. Bu metnin konusunu en iyi yansıtan dört anahtar kelimeyi yazınız.

METİN ÖZETİ · BİR GÜZEL HEDİYE

Ahmet el emeğiyle yaptığı ahşap oyuncağı en yakın arkadaşıyla paylaşır.

Bu güzel hediye iki arkadaş arasındaki dostluk bağını ve mutluluğu büyütür.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dize ve cümle kartında yer alan "Selanik'in serin rüzgârı küçük Mustafa'ya vatan sevgisini fısıldıyordu." cümlesinde hangi söz sanatı kullanılmıştır?

SÖZ SANATI İNCELEME KARTI · MUSTAFA METNİ

"Selanik'in serin rüzgârı küçük Mustafa'ya vatan sevgisini fısıldıyordu."

İpucu: Cansız varlık olan rüzgâra insana özgü "fısıldama" özelliği verilmiştir.

(A) Kişileştirme (Teşhis)
(B) Benzetme (Teşbih)
(C) Karşıtlık (Tezat)
(D) Abartma (Mübalağa)

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Metni anlama, söz sanatları ve yazım kurallarıyla ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Okuma öncesinde metnin başlığını ve görsellerini incelemek içeriğe yönelik tahmin yürütmemizi sağlar.	☐	☐
"Mustafa'nın deniz gibi masmavi gözleri vardı." cümlesinde gözler mavilik yönünden denize benzetilmiştir.	☐	☐
"ama, fakat, ancak" sözcükleri bir düşünceyi özetleyip sonuca bağlamak için cümlenin en sonunda kullanılır.	☐	☐
Şemsi Efendi Okuluna ve Türkiye Büyük Millet Meclisine örneklerinde olduğu gibi kurum adlarına eklenen takılar kesme işaretiyle bölünmez.	☐	☐
Öyküleyici bir metinde olayların sonuca bağlandığı ve ana fikrin verildiği son bölüme serim bölümü denir.	☐	☐

6 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki konuşma becerisi kartını inceleyiniz. Sınıfta hazırlıksız bir konuşma yaparken beden dilini ve bağlantı ifadelerini nasıl kullanmamız gerektiğini kısaca yazınız.

1. Beden Dili Kuralları
- **Dinleyicilerle göz teması kurmak**
- Doğal jest ve mimik kullanmak

2. Bağlantı ve Geçiş İfadeleri
- **Açıklama: çünkü, özellikle**
- Özetleme: kısacası, sonuç olarak

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört cümle kartından hangisinde düşüncenin yönünü olumludan olumsuza veya olumsuzdan olumluya değiştiren bir geçiş ve bağlantı ifadesi kullanılmıştır?

1. Kart	Mustafa tarih ve edebiyat kitaplarını okumayı çok seviyordu.
2. Kart (!)	**Dışarıda şiddetli yağmur yağıyordu fakat çocuklar evde oyun kurdu.**
3. Kart	Selanik'teki pembe boyalı evin geniş ve aydınlık bir bahçesi vardı.
4. Kart	Okulumuzda 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı törenle kutlandı.

(A) 1. Kart: Mustafa tarih ve edebiyat kitaplarını okumayı çok seviyordu.

(B) 2. Kart: Dışarıda şiddetli yağmur yağıyordu fakat çocuklar evde neşeyle oyun kurdu.

(C) 3. Kart: Selanik'teki pembe boyalı evin geniş ve aydınlık bir bahçesi vardı.

(D) 4. Kart: Okulumuzda 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı törenle kutlandı.

8 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki dört cümle kartını inceleyerek her cümlede kullanılan söz sanatını (Benzetme / Kişileştirme) ve dayanağını tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

1. Kart Pamuk gibi bembeyaz bulutlar	2. Kart Gülümseyen yaşlı çınar ağacı
3. Kart Çelik kadar sağlam bir irade	4. Kart Çocukları özlemle bekleyen kutu

Cümle Kartı	Söz Sanatı	Dayanağı (İpucu)
1. Pamuk gibi beyaz bulutlar	Benzetme	Bulutların pamuğa benzetilmesi
2. Gülümseyen yaşlı çınar ağacı		Ağaca gülümseme özelliği verilmesi
3. Çelik kadar sağlam irade		İradenin sağlamlıkta çeliğe benzetilmesi
4. Çocukları özlemle bekleyen kutu	Kişileştirme	

9 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki "Mustafa" dinleme metni özet kartına göre aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı metnin yüzey anlamında doğrudan yer almaz?

DİNLEME METNİ BİLGİ KARTI · MUSTAFA

- **Yer: Selanik · Aile: Zübeyde Hanım ve Ali Rıza Efendi eğitime büyük önem verir.**
- Özellik: Küçük Mustafa tarih, edebiyat ve vatan sevgisi konulu kitapları çok sever.

(A) Küçük Mustafa hangi şehirde çocukluk yıllarını geçirmiştir?

(B) Mustafa boş zamanlarında hangi tür kitapları okumaktan hoşlanmıştır?

(C) Annesi Zübeyde Hanım ve babası Ali Rıza Efendi eğitime nasıl yaklaşmıştır?

(D) Selanik'teki okul binasının çatısında toplam kaç adet kiremit bulunmaktadır?

10 SIRALAMA

Görselde karışık verilen öyküleyici metin ve okuma süreci adımlarını (Okuma Öncesi Tahmin → Serim → Düğüm → Çözüm) baştan sona 1'den 4'e kadar sıralayınız.

1. Tahmin	2. Serim	3. Düğüm	4. Çözüm
Başlık ve görsel inceleme	Kişi, yer, zaman girişi	Olay ve merakın artışı	Sonuç ve ana fikir

☐ Serim (Giriş): Hikâyedeki kahramanları, olayın geçtiği yeri ve zamanı tanımak

☐ Okuma Öncesi: Başlık ve görselleri inceleyerek metnin ne anlatacağı hakkında tahminde bulunmak

☐ Çözüm (Sonuç): Olayın nasıl sonuca bağlandığını ve ana fikri belirlemek

☐ Düğüm (Gelişme): Olayın nasıl geliştiğini ve merak unsurunun nasıl arttığını izlemek

11 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki yazım denetimi panosunda yer alan dört cümleden hangisinde büyük harflerin veya kesme işaretinin kullanımıyla ilgili bir yazım yanlışı yapılmıştır?

I. Cümle	Mustafa Kemal 1881 yılında Selanik'te dünyaya geldi.
II. Cümle	Babası Ali Rıza Efendi, annesi ise Zübeyde Hanım'dır.
III. Cümle (!)	**Okulumuzda 29 ekim Cumhuriyet bayramı coşkuyla kutlandı.**
IV. Cümle	Küçük Mustafa eğitimine Şemsi Efendi Okulunda devam etti.

(A) I. Cümle: Mustafa Kemal 1881 yılında Selanik'te dünyaya geldi.

(B) II. Cümle: Babası Ali Rıza Efendi, annesi ise Zübeyde Hanım'dır.

(C) III. Cümle: Okulumuzda 29 ekim Cumhuriyet bayramı coşkuyla kutlandı.

(D) IV. Cümle: Küçük Mustafa eğitimine Şemsi Efendi Okulunda devam etti.

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazarak "metnin konusunu en özlü biçimde yansıtan ipucu sözcük: … kelime" kavramını bulunuz.

Cümlede düşüncenin yönünü değiştiren üç harfli geçiş ifadesi ☐☐☐

Sevinç, heyecan veya seslenme bildiren cümlelerin sonuna konan işaret ☐☐☐☐☐

Öykü, roman veya bilgilendirici düzyazı kaleme alan kişi ☐☐☐☐☐

Serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşan öyküleyici yazı türü ☐☐☐☐☐☐

Okuma öncesinde başlık ve görsellerden hareketle içeriği öngörme ☐☐☐☐☐☐

Duygu ve hayallerini dizeler ve dörtlüklerle anlatan kişi, ozan ☐☐☐☐

Öyküleyici metinde kişi, yer ve zamanın tanıtıldığı giriş bölümü ☐☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____